

मे १ भन्छ एक होऊ

• विष्णु रिमाल

“त्यो दिन पक्कै आउने छ, जतिखेर हाम्रो मौनता आज तिमीहरूले सुर्केनी लगाएर बन्द गरिदिएको आवाजभन्दा पनि शक्तिशाली हुनेछ।” मजदुरहरूका लागि ८ घण्टा कार्य समयको माग गरेबापत १८८६ मे १ का योद्धा अगस्त स्पाइसले भुन्ड्याउँदा भुन्ड्याउँदै जल्लादहरूको बीचमा आफ्नो अन्तिम सम्बोधन गर्दा भनेका थिए ।

दैनिक १७-१८ घण्टा काममा जोताइएका मजदुरका लागि “तीन ८” को माग (आठ घण्टा काम, आठ घण्टा मनोरञ्जन र आठ घण्टा आराम) गर्ने आन्दोलनकारी नेता स्पाइस, अल्वर्ट पारसन्स, एडोल्फ फ्रिस्चर, लुइ लिंग, जर्ज एंगेल, सामुएल फिल्डेन, मिचेल साव, ओस्कार नीव, लुसी पारसनहरूको आवाज गोली र डोरीबाट दबाइए पनि त्यो सुसुप्त हुनै सकेन ।

कारखाना-कारखानादेखि आफ्नो शक्तिलाई सुदृढ गर्दै अमेरिकाका विभिन्न शहरमा मे १, १८८६ बाट “आठ घण्टे कार्य समय” आन्दोलनको प्रचार शुरू गरियो । “तीन ८” को मागले मजदुरहरू केवल पूँजीपतिहरूको पैसा बनाउने मेशिन होइनन् भन्ने सन्देश पनि प्रचारित गर्‍यो ।

“कमरेडली” भावनाबाट प्रेरित हुँदै एकातिर मजदुरहरू मैदानमा उत्रिए भने अर्कोतिर “प्रदर्शनकारीलाई गोली, तिनका नेताहरूलाई डोरी” को प्रचार सहित पूँजीपतिहरू मजदुरहरूका विरुद्ध उभिए । मजदुर आन्दोलनकारीहरूलाई निरुत्साहित पार्न विहानैदेखि सैनिकलाई तैनाथ गरियो । सिंगो सिकागो शहरलाई आतंकित पार्ने प्रयास गरियो ।

तर, डेढ वर्ष लामो तयारीसहित मैदानमा उत्रिएका मजदुरहरू पनि किन आतंकित हुन्थे ! मे १ मा ५ लाखभन्दा बढी मजदुरहरूले प्रदर्शनमा भाग लिए । मे २ मा यसको दोब्बर संख्यामा मजदुरहरू जुलुसमा सहभागी भए । यो एकता र

जुभारूपनले पूँजीपतिहरूलाई “मजदुरका माग पूरा गर्ने वा बलपूर्वक आन्दोलन दबाउने” दुईमध्ये एक बाटो रोज्नैपर्ने निर्णायक मोडमा पुऱ्याइ दियो। जसले वर्षौंदेखि शोषण र शासन गर्दै आयो, त्यो शक्ति श्रमजीवी जनतालाई सहज ढंगले अधिकार दिन किन तयार हुन्थ्यो ?

त्यसैले मे ३ का दिन जुलुस शुरू हुनासाथै गोली चलन थाल्यो। केही मजदुरहरू घटनास्थलमै मारिए, कैयौं घाइते भए। यसपछि उत्तेजित बनेको वातावरणमा प्रहरीले अन्धाधुन्द गोली चलायो र हत्याकाण्ड नै मच्चायो। अगस्त स्पाइस सहितका आन्दोलनका नेताहरूलाई यसै काण्डमा प्रहरीलाई मार्ने षडयन्त्र गरेको आरोपमा भुन्ड्याईएको थियो।

यो रक्तपातपूर्ण दमन र मजदुरहरूको वीरतापूर्ण प्रतिरोधको परम्परालाई जारी राख्दै “८ घन्टे कार्य समय आन्दोलन” लाई विभिन्न देशमा अघि बढाइयो। यसलाई स्मरणीय दिनको रूपमा स्थापित गर्न १८८९ जुलाई २० का दिन फ्रेडरिख एंगेल्सको नेतृत्वमा आयोजित दोस्रो अन्तरराष्ट्रियले १८९० मे १ बाट मे दिवसलाई मजदुर दिवसको रूपमा मनाउने निर्णय गर्‍यो।

नेपालमा मे दिवस : हिजो र आज

“आज हाम्रो आवाजहरू चिम्नीका धुवाँसँगै हराइरहेका छन्। सडक, गल्ली र नालीका दुर्गन्धहरूसँगै कतै हाम्रो पाखुरीहरू होटल र बारहरूमा जनताका “रगत र मासु” को भोज लगाउन व्यस्त बनाइएका छन्।आउनुस् साथीहरू, शोषण र अन्यायका सिक्री चुँडाउँदै मे १ को जुभारु परम्परालाई अघि बढाऔं !.....”

“आज हाम्रो देश अत्याचारीहरूको पासोमा परेर छटपटाइरहेको छ। के उद्योग, के यातायात, के सफाइ, के प्रेस, के होटल सबै पेशामा संलग्न श्रमिकहरू समस्यै समस्याको थुप्रोमुनि पुरिएका छन्। श्रमिकका भुप्रा र बस्तीहरूमा जब अन्यायका विरुद्ध आवाज उठ्छ, तब कहिले बिराटनगरमा मजदुरको रगत बग्छ, कहिले हेटौडा, काठमाडौं, पोखरा.....मा पुलिसको लाठी बर्सन्छ। कहिले मजदुरलाई जेलका चिसा छिँडीहरूमा बन्दी बनाइन्छ, कहिले कामबाट बर्खास्त गरिन्छ। आउनुहोस्, हामीहरू पनि हातमा औजार उठाउँदै, कुचो र स्टेरिड सोभ्याउँदै, काँटा र चम्चाको संगीत बजाउँदै मे १ को गौरव गाथालाई बुलन्द गरौं। प्रतिक्रियावादी व्यवस्थाको अन्त्य गर्दै राजनीतिक स्वतन्त्रताको महाअभियानमा जुटौं। यही नै मे १ को पुकार हो !.....”

क्रमशः २०४० साल र २०४१ सालको मे दिवस आयोजक कमिटीले माथि उल्लेख गरे जस्तै विचारहरू र सन्देश सहित २०३६ सालपछि कहिले भूमिगत त कहिले अर्ध-खुल्लारूपमा अन्तरराष्ट्रिय श्रमिक दिवस मनाउँदै आइयो। हरेक मे दिवसमा

सिकागोमा बगेको मजदुरको रगतको चर्चा गरियो । र, “तीन ८ को माग” लाई नै दोहोऱ्याइयो । पंचायती शासनकालभरि नै मजदुरहरू बीच दुईवटा मात्रै सन्देश प्रमुखताकासाथ प्रचार गरियो- पहिलो, विश्वका मजदुर एक होऊ । र दोस्रो, सबै कुराको जड तानाशाही पंचायती व्यवस्था हो ।

२०४७ सालको मे दिवसमा सापेक्षतरूपमा यो सन्देशले काम गऱ्यो । जनआन्दोलनले भर्खरै पंचायतलाई ढाली दिएको थियो । आम जनता बीच उच्च अपेक्षा रहेको थियो । मजदुरका विभिन्न ७ यूनियनहरू एउटै मञ्चमा उभिएका थिए । सबै “एक होउ” को सन्देश दोहोऱ्याइरहेका थिए र उद्घोष गरिरहेका थिए - हाम्रो देशमा नयाँ बिहानी आएको छ । प्रजातन्त्रको सुनौलो दिन शुरू भएको छ ।

“मजदुर आन्दोलनको शुरूवात र विकास पूँजीपतिहरूले गरीब र निमुखा मजदुरप्रति गरेको धोखाको प्रत्युत्तर हो । मजदुरलाई भेडा, बाखा ठान्ने सामन्त र पूँजीपतिहरूको जमाना अब गयो । हरेकले नियमको परिधिभित्र रहनु पर्छ भन्ने हाम्रो सोचाइ छ । निरंकुश शासनमा जस्तो राजालाई रिभाउँदैमा मनपरी ढंगले मजदुरलाई थिचोमिचो गर्न हामी दिदैनौं ।”.....

२०४८ सालको मे दिवसमा जननेता मदन भण्डारीले प्रतिक्रियावादी शक्तिलाई ठाडो चुनौती दिनुभएको थियो । त्यसको २ वर्ष नबित्दै रहस्यात्मक ढंगले उहाँको हत्या भयो ।

अहिले बहुदल प्राप्तिको १२ वर्ष बितेको छ । तर, हामीले दुखकासाथ भन्न परिरहेको छ । अबै हाम्रो देशमा श्रमिक जनता माथिको अत्याचार जारी छ । सामन्त र पूँजीपतिलाई प्रभु ठान्ने प्रतिक्रियावादी संस्कृति मौलाइरहेको छ ।

१८८६ ताकाको जस्तै अन्यायपूर्ण श्रम अभ्यास जारी छ । अबै कमैया र हलियाप्रथा भित्र बाँधा र बाध्यकारी श्रम जस्तो अन्याय जारी छ । एकातिर वयस्क मजदुरहरूको भीड वेरोजगार छ, अर्कोतिर दूधमुखे बाल-बालिकाको चिचिला श्रम शोषण र बिक्री जारी छ । दलित-उत्पीडित श्रमको अमानवीय शोषण छ, र महिला श्रममाथि भेदभाव कायम छ । विश्वका कतिपय देशमा श्रम घण्टा ८ भन्दा कम निर्धारण भइसकेको छ । तर, हाम्रो देशमा भने १९ औं शताब्दीमा जस्तै न्यूनतम ज्याला र ८ घण्टे कामको समयको माग समेत लागू हुनसकेको छैन ।

एक वर्ष यताको घटना विवरण हेर्ने हो भने भन्नु निराशाको अवस्था रहेको छ । २०५७ भाद्रदेखि चैत सम्ममा ११ वटा सेवालालाई “आवश्यक सेवा” भन्दै ती क्षेत्रमा सरकारले श्रमिकको मौलिक अधिकार खोसेको छ । यो वर्षको शुरूवातसंगै जनताको

शान्तिपूर्ण विरोध प्रदर्शनमा भाग लिने अधिकारमासमेत निर्मम दमन गरी प्रजातन्त्रको खिल्ली उडाइएको छ ।

मे दिवसको एउटा कार्यक्रममा जननेता मदन भण्डारीले भन्नुभएको थियो, “राजनीति जनता र श्रमिक वर्गको हितमा भएन भने त्यसले राष्ट्रको हित गर्न सक्दैन र राष्ट्रमुक्ति पनि संभव छैन । म मजदुरहरूलाई प्रजातन्त्रको रक्षा गर्न हथौडा लिएर सजग रहन आह्वान गर्दछु ।” अहिलेको राजनीति पनि जनता र श्रमिक वर्गको हितमा हुनसकेको छैन । यो त नेपाली कांग्रेसका सभापति प्रधानमन्त्री कोइरालाको लाचार दासको रूपमा टाक्सिएको छ । के त्यसो भए तमाम श्रमजीवी जनताले एक भएर अधिबढ्ने वेला आएन र?

मजदुर आन्दोलनमा विशेष महत्व राख्ने ०३३ सालको मे दिवस

०३२ सालमा विद्यार्थी आन्दोलन हुदा नेपालको राजनीतिक आन्दोलनमा केही नयाँ सम्भावनाहरू देखा परेका थिए । भ्रूपा आन्दोलनमा लागेका तर, ज्यान, डाँका जस्ता मुद्दामा फसाइएका राजनेताहरू काठमाडौंको भ्यालखानमा थिए र उनीहरूलाई राजनीतिक बन्दीका रूपमा स्थापित गर्न त्यतिबेलाको विद्यार्थी आन्दोलनमा संलग्न केही विद्यार्थीहरू लागिपरेका थिए । ०३२ सालको जेठ महिनासम्म रहस्यको विषय बनेको भ्रूपा आन्दोलनका बारेमा, विद्यार्थी आन्दोलनका क्रममा काठमाडौंका भ्यालखानमा थुनिएका विद्यार्थीहरूले थप जानकारी हासिल गरेका थिए र त्यसको अन्धविरोध गर्ने नेपाली कम्युनिस्ट आन्दोलनमा विद्यमान दक्षिणपन्थी धारका विरुद्ध आफूलाई संगठित गर्दै स्वतन्त्र आन्दोलनको आयोजना गर्ने क्रम आरम्भ गरेका थिए ।

पुरानो आन्दोलनहीनताको स्थितिबाट मुक्त भएका, भ्रूपा आन्दोलनका निष्कर्षहरूलाई भित्र मनले स्वीकार्न नसकेका केही युवाहरूले ती दुवैको बीचको नयाँ बाटोबाट हिंड्ने अठोट गरे । उनीहरूले आफूलाई क्रमशः विद्यार्थी आन्दोलनबाट बाहिर निकाल्ने र मजदुरहरूका बीचमा राजनीति केन्द्रित गर्ने काम थाले । यस क्रममा उनीहरूले काठमाडौंका होटल क्रिस्टल र होटल शंकरका मजदुरहरूका बीचमा मजदुर हक-अधिकारका लागि संघर्ष र जनवादी सत्ता स्थापनाको आन्दोलन भन्ने आग्रहसहित संगठन कार्य आरम्भ गरे ।

०३३ को मे दिवसको पर्चा अभियान यही समूहको विशेष प्रयत्न थियो । ०३२ सालको विद्यार्थी आन्दोलन पश्चात भ्रूपाली राजनीतिसँग अन्तरक्रिया आरम्भ भएपछि काठमाडौंमा प्रदिप नेपाल, गोपाल शाक्य, माधव पौडेलले स्वतन्त्ररूपमा मुस्लो परिवार संगठित गर्नुभएको थियो । उक्त परिवारले होटल मजदुरहरूका बीचमा मार्क्सवादी अध्ययन कक्षा संचालन गरेको थियो । तिनै अध्ययन कक्षाका मजदुरहरूलाई संगठित गरेर, राजनीतिक आन्दोलनमा मे दिवसको महत्तालाई

अगाडि ल्याउन र त्यसलाई व्यवस्था विरुद्धको लडाईसंग जोड्नका लागि प्रदिप नेपाल, गोपाल शाक्य, माधव पौडेल, बीरबहादुर लामा, कृष्णबहादुर रुम्बा, गयाप्रसाद यादव, राजेन्द्र पाण्डे, सीताराम भण्डारी, रामकृष्ण दुवाल, सूर्यप्रसाद शर्मा रहनु भएको मे दिवस समिति गठन गरियो। उक्त समितिले अलग-अलग समूहमा कार्यकर्ताहरूलाई विभाजित गरेर मे दिवसको प्रचार कार्यक्रम संगठित गर्ने निर्णय गर्‍यो।

पहिलो काम, अध्ययन कक्षाहरूमा मे दिवसको महत्वको अध्यापन थियो र यो सफलताकासाथ सम्पन्न भयो। सबै अध्ययन कक्षाहरू रात्रीकालीन थिए र ती एक प्रकारले प्रौढ शिक्षा कार्यक्रमका रूपमा संचालित थिए। मे दिवसका दुईओटा रात्री कक्षाहरू भोछें, स्थित तत्कालीन बालसेवा स्कूलमा आयोजना गरिएका थिए।

बाहिरी रूपमा मे दिवसको प्रचारमा राज्यसत्ताको विरोधसंग जोडेर मे दिवसको पर्चा छर्ने निर्णय भएको थियो। पर्चा छर्नका लागि सम्भव क्याम्पसहरूका साथै बल्खु, बालाजु, गौशाला, बसन्तपुर जस्ता केही केन्द्रहरू तोकिएका पनि थिए।

आयोजकहरूले सोचेभन्दा चर्को दमन पर्चा अभियानपछि आरम्भ भयो। आन्दोलनकारीहरूको नेतृत्वदायी टिम सिङ्गे गिराउनेतार भयो। त्यसमध्ये प्रदिप नेपाल, गोपाल शाक्य र माधव पौडेललाई दश वर्षको जेल सजाय र दश हजार रुपैयाँ जरिवाना, बीरबहादुर लामालाई पाँच वर्ष कैद र पाँच हजार रुपैयाँ जरिवाना गर्दै कम्तीमा छ महिनाको जेल सजाय सबैलाई तोकिएको थियो।

मे दिवसभन्दा अगाडि नै अर्को पर्चा प्रकरणमा गिराउनेतार हुनुभएका सुवास नेम्बाङ्ग, सुनिल राई, भीम रावल र भीम न्यौपानेलाई पनि मे दिवस गतिविधिसंग जोडी सजाय भएको थियो।

मे दिवस मनाउने सन्दर्भमा जेल परेका प्रदिप नेपाल, गोपाल शाक्य, माधव पौडेल र बीरबहादुर लामा ०३३ सालको चैत्रमा नखु जेल विद्रोह गरी बाहिर निस्कनेहरू मध्येका हुनुहुन्थ्यो।

मे दिवसको इतिहास : श्रमिक वर्गका लागि उत्साहजनक घटनाहरू

१८४८ न्यूजिल्याण्डको एक कम्पनीले विश्वमै पहिलोपटक ८ घण्टाको कार्य दिवस लागू गर्‍यो।

१८५५ अष्ट्रेलियन स्टेट अफ भिक्टोरियामा ८ घण्टाको कार्य दिवस तय। श्रमिकहरूबाट “तीन आठ” को मागलाई आन्दोलनको रूपमा उठाइयो।

- १८८४-१८८६ अमेरिकामा ३,०९२ वटा हड्तालहरू भए। ती हड्तालमा २२,००० कारखानाका १० लाख भन्दा बढी श्रमिकहरूको सहभागिता रहेको थियो।
- १८८४ अक्टोबर अमेरिकाको फेडरेसन अफ अर्गनाइज्ड ट्रेड एण्ड लेबोर यूनियनले आफ्नो सम्मेलनबाट १८८६ को मे १ मा ८ घण्टा कार्य समयको माग गर्दै राष्ट्रव्यापी श्रमिक हड्ताल र प्रदर्शन गर्ने निर्णय गर्‍यो।
- १८८६ मे १ १८८४ को निर्णय अनुसार सिकागो शहरको हे मार्केटमा श्रमिकहरूले प्रदर्शन गरे। १३५० सशस्त्र प्रहरी तैनाथ गरिएको भए तापनि त्यहाँ त्यस्तो कुनै अप्रिय घटना भएन।
- १८८६ मे ३ ३ लाख ५० हजारभन्दा बढी श्रमिकहरूले ५००० भन्दा बढी ठाउँमा हड्ताल गरे।
मे १ को अभियानकै सन्दर्भमा हे मार्केटमा श्रमिकहरू भेला भए। फेब्रुअरीदेखि नै यस शहरमा हड्तालहरू भइरहेको थियो। श्रमिकहरूलाई कामबाट निकालेर भाडाका मानिसलाई काममा लगाएपछि निकालिएका मजदुरहरूले बाहिर प्रदर्शन गरे। प्रहरीले गोली हानी ६ जनाको हत्या गर्‍यो।
- १८८६ मे ४ हे मार्केटमा ३ तारिखमा भएको दमनको विरोधमा मजदुरहरू भेला भए। भेलामा हस्तक्षेप गर्न आएका प्रहरीका बीचमा बम विस्फोटन भयो र ८ जना प्रहरी मारिए। यसपछि ८ जना मजदुर नेताहरूलाई गिरफ्तार गरीयो र प्रहरीलाई बम हान्ने षडयन्त्र गरेको आरोपमा मृत्युदण्ड र जन्मकैदको सजाय दिइयो।
- १८८८ लण्डनमा सम्पन्न श्रमिकहरूको अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलनमा मे दिवस सम्बन्धी कुरा उठाइयो।
- १९८९ मेटल वर्कर्स फेडरेसनले ८ घण्टा कार्य समयको लागि एक दिन हड्ताल गर्ने प्रस्ताव राख्यो। यस प्रस्तावमाथि छलफल गरी बेल्जियम वर्कर्स पार्टीले यस औपचारिक निर्णय गर्‍यो।
- १८८९ पेरिस कांग्रेसमा अमेरिकाको समाजवादी लेबोर पार्टीको जे. एफ. बुस्चेले हरेक वर्ष एक दिन श्रम घण्टा घटाउने माग गर्दै प्रदर्शन गर्ने दिन तय गर्ने प्रस्ताव राखे। दिनको चयनमा धेरै छलफल भयो र अन्ततः मे १ लाई अन्तरराष्ट्रिय श्रमिक दिवसको रूपमा मनाउने निर्णय गरियो।

१८९०

अष्ट्रिया-हंगेरीमा ३० हजारभन्दा बढी कोइला खानीका श्रमिकहरूले जुलुस प्रदर्शन गरे। यसको तयारीको क्रममा ११ जनाले ज्यान गुमाए।

फ्रान्समा मे १ मा जताततै सेना तैनाथ गरियो। सिंगो पेरिसलाई युद्धभूमि जस्तै बनाइयो।

जर्मनीमा उद्यमीहरूको संघले मे १ मा काम गर्न नआउने श्रमिकलाई कामबाट निकाल्ने र कालो सूचीमा राख्ने धम्की दियो। दुईतिहाइ मजदुरहरू मे दिवस मनाउन गए भने ३ हप्तासम्म कारखाना बन्द गरिदिने जस्ता धम्की पनि उद्यमीले श्रमिकलाई दिए, तर, पनि श्रमिकहरू प्रदर्शनमा सहभागी भए।

बेलायतमा समाजवादी समूह र अन्य धेरै ट्रेड यूनियनहरूले मे दिवस आयोजक कमिटी बनाए र मे को पहिलो आइतवार जुलुस प्रदर्शन गरे।

अमेरिकाको सिकागो र न्यूयोर्कमा हजारौं श्रमिकहरूले सैयौं ठाउँमा प्रदर्शनहरू गरे।

इटालीमा सेना र श्रमिकको बीचमा कैयौंपटक भडपका बावजुद मे दिवस सम्पन्न भयो।

१९९१

फ्रान्स, इटाली, अष्ट्रिया र स्पेनमा फेरिपनि सरकारले सेनाको प्रयोग गर्‍यो।

फ्रान्समा प्रदर्शनकारीमाथि सेनाले गोली चलाउँदा ११ जनाको मृत्यु भयो, जसमा ४ जना महिला र २ जना बच्चा समेत थिए।

१९१६

कार्ल लिब्लेखले बर्लिनमा सम्पन्न मे दिवसमा प्रथम विश्व युद्धको विरोधमा भाषण दिएपछि, उनलाई सरकारले गिरफ्तार गर्‍यो। साढे २ वर्ष जेलमा राखेर १९१८ मा उनलाई रिहा गरियो तर, १९१९ मा रोजा लज्जेम्वर्गसंगै उनको हत्या गरियो।

एसियामा मे दिवस

१९१८ एसियामै पहिलो पटक इण्डोनेसियाले मे दिवसको आयोजना गर्‍यो।

१९२० चीनमा मे दिवस मनाउन शुरू गरियो।

१९२२ जापानमा मे दिवसको शुरूवात भयो।

१९३० इण्डोचाइना, भारत र फिलिपिन्समा मे दिवसको शुरूवात भयो।

अफ्रिकामा मे दिवस

- १९०४ अफ्रिकामा समाजवादी विचार राख्ने काला जातिका श्रमिकहरूको बीचमा मे दिवसको शुरूवात ।
- १९२० काला र गोरा सबै किसिमका श्रमिकहरूद्वारा संयुक्तरूपमा मे दिवस मनाउन शुरू ।
- १९४५ फ्रेन्च उपनिवेशमा रहेको अफ्रिकी मुलुकमा मे दिवस मनाउन थालियो ।

नेपालमा मे दिवस (वि.सं. मा)

- २०१९ पंचायती नेपाल मजदुर संगठनले पहिलो पटक नेपालमा मे दिवसको आयोजना गर्‍यो । नेपाली मजदुर आन्दोलनको इतिहासमा यो एउटा व्यंग्य पनि हो ।
- २०३३ पंचायतको विरोध गर्दै मे दिवस विद्यार्थी र होटेल मजदुरहरू बीच प्रवचन गरी मनाइयो । त्यसै अवसरमा पर्चा छरेको कारण विभिन्न व्यक्तिहरूलाई गिरफ्तार गरी दश वर्षको जेल सजाय र दश हजार रूपैयाँ जरिवाना तोकियो ।
- २०३६ नेपाल स्वतन्त्र मजदुर यूनियनको आयोजनामा राष्ट्रव्यापीरूपमा मे दिवस मनाइयो । अंचलाधीशको कार्यालयबाट मे दिवस मनाउन स्वीकृति लिनु पर्ने बाध्यता पंचायतले बनाएको थियो । काठमाडौँमा अंचलाधीश कार्यालयले मजदुरहरूलाई मे दिवस मनाउने स्वीकृति दिन बाध्य भयो । तर, बुटवलमा भने मजदुरसभामाथि आक्रमण गरी १७ जना मजदुरहरूलाई गिरफ्तार गरियो ।
- २०३६ सालपछि हरेक वर्ष मे दिवस कहिले प्रहरीको आँखा छलेर तथा कहिले भिडन्त गरेर मनाउँदै आइयो । यस अवधिमा अस्तित्वमा आएका अन्य यूनियनहरूले पनि मे दिवस मनाउन थाले ।
- २०४२ मे दिवसमा देशभर गरी २० हजारभन्दा बढीको सहभागिता रह्यो । प्रमुख औद्योगिक शहरहरूमा प्रहरीले निमर्मतापूर्वक लाठी चार्ज गरी दमन गर्‍यो । यस क्रममा १९७ भन्दा बढी मजदुरहरू गिरफ्तार समेत भए ।
- २०३६-२०४६ यस अवधिका मे दिवसमा जुलुस, आमसभा, गोष्ठी, भित्ते लेखन, पर्चा, माइकिङ जस्ता सबै कुराहरू प्रतिबन्धित रहे । मे दिवसमा भाग लिए वापत जागिर गुमाउने मजदुरहरूको संख्या निरन्तर बढ्दै गयो ।
- २०४७ यस वर्षको मे दिवस, अस्तित्वमा रहेका सबै यूनियनहरू बीच उल्लासमय वातावरणमा संयुक्तरूपमा मनाइयो । यही वर्षबाट मे १ का दिन सरकारले विदाको घोषणा गर्‍यो ।

२०४७ सालदेखि हालसम्म विभिन्न यूनियनहरूले आआफ्नै प्रकारले मे दिवस मनाउँदै आएका छन् ।

जिफन्टले यसै दिन पारेर वर्षभरिको उपलब्धि तथा कमी-कमजोरीको मूल्यांकन र आउँदो वर्षभरिको लागि गरिने कामको घोषणा गर्दै आएको छ ।

२०५५ ट्रेड यूनियन आन्दोलनका संस्थापक नेता मनमोहन अधिकारीको निधनका कारण जिफन्टले यस वर्षको मे दिवस उहाँकै नाममा समर्पण गर्दै औपचारिक कार्यक्रम नगर्ने निर्णय गर्‍यो ।

२०५८ यस वर्षदेखि जिफन्टले मे दिवसलाई आफ्नो स्थापना दिवसको रूपमा मनाउने निर्णय गर्‍यो । यो मे दिवसमा २०४७ सालपछि पहिलोपटक सबै बाम पार्टीहरूले जिफन्टको सभामा सामेल भएर ऐक्यबद्धता जनाएका छन् ।

श्रमिक खबर, संख्या ६४, जेठ २०५८